

3. Сенчагов В.К. Финансовый механизм и его роль в повышении эффективности производства.- М.: Финансы, 1979.- С. 5.
  4. Львовичкін С.В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання / Львовичкін С.В. // Фінанси України.- 2000.- № 12.- С. 26.
- Опарін В.М. Фінанси /загальна теорія/: навч. Посібник / Опарін В.М.- К.: КНЕУ, 1999.- С. 17-18.

Віталій РУДАН

Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У МЕХАНІЗМІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Однією з основ розвитку економіки країни є ефективність функціонування банківської системи, а особливо достатній рівень її ліквідності, адже саме здатність банків своєчасно і в повному обсязі відповідати за взятими на себе зобов'язаннями та мати змогу задовольнити платоспроможний попит економічних агентів на кредитні ресурси, сприяє розвитку бізнесу. Власне, питання забезпечення оптимального рівня ліквідності є актуальним на будь-яких етапах економічного розвитку, оскільки в умовах кризи в банківській системі спостерігається дефіцит ліквідності, а в умовах економічного піднесення – профіцит, що в тій чи іншій мірі є негативним явищем. Відтак управління ліквідністю всієї банківської системи повинно бути одним із пріоритетних завдань центрального банку та кожного комерційного банку.

Світова економічна думка протягом багатьох років наукових пошуків створила різні теорії економічного розвитку, одні з них твердять, що ринок є саморегульованим, а держава повинна виконувати роль «нічного сторожа» (класична політична економія), інші говорять, що держава повинна активно втручатися в розвиток економіки, де основна роль відводиться фіскальній політиці (кейнсіанство), ще інші – в основу економічної політики ставлять монетарну політику (монетаризм), проте, як свідчить історія виникнення і розвитку світових криз, основну роль у мінімізації їх наслідків завжди відігравала держава в особі владних інституцій, які чітко узгоджували свої дії з центральними банками. Таким чином ефективним державним управлінням завжди було і буде те, де присутня чітка узгодженість дій владних інституцій з економічними, використовуючи при цьому надбання економічної думки світу.

У переважній більшості економічної літератури основна роль у механізмі управління ліквідністю банківської системи відводиться центральному банку, який використовуючи весь арсенал грошово-кредитної політики, здійснює вплив на динаміку грошової маси і бази в країні, а також встановлює певні нормативні вимоги для забезпечення ефективної діяльності банків. Однак, варто зазначити, що у випадку будь-яких зовнішніх чи внутрішніх фінансових потрясінь, як показує практика, жодний центральний банк не в змозі самостійно забезпечити оптимальний рівень ліквідності банківської системи та інших економічних параметрів, тому на наш погляд, саме держава повинна приймати важливу участь в механізмі управління ліквідністю банківської системи. Роль держави в управлінні ліквідністю банківської системи зростає в період кризи, та дещо знижується в період економічного піднесення.

Так, в період фінансової нестабільності та дефіциту ліквідності банківської системи з боку уряду важливим є розробка дієвих програм антикризової політики і досягнення високого рівня узгодженості між урядом і центральним банком в контексті застосування тих чи інших адміністративних і ринкових антикризових заходів. В даному випадку важливим є виваженість політики щодо розміщення державних цінних паперів на первинному ринку, що має на меті залучення коштів для покриття дефіциту державного бюджету та призводить до «ефекту витіснення приватних інвестицій», а також узгодженість з центральним банком в контексті одночасного зниження ставки оподаткування та ставки за кредитами рефінансування тим банкам, які кредитують реальний сектор економіки. Не менш важливим є участь держави у рекапіталізації проблемних банків з метою недопущення масового банкрутства банківських установ. Вагомий вплив на

ліквідність банківської системи, а особливо на достовірність її прогнозування мають коливання коштів уряду на єдиному рахунку у центральному банку, а тому пріоритетним напрямком в цьому випадку повинна стати оптимізація механізму розміщення тимчасово вільних коштів бюджету в банківському секторі, завданням якого є мінімізація сезонного впливу бюджетних потоків на обсяг ліквідності банківської системи. Також варто наголосити на тому, що під час кризових ситуацій держава повинна забезпечити швидке прийняття антикризових законодавчих актів, наприклад щодо пришвидшення процедури санації чи визнання банкрутом проблемних банків або збільшення розміру виплат фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Окрім цього активну роль держава в особі уряду повинна відіграти у проведенні макропруденційного нагляду та сприяти швидкому виявленню загроз як для банківської системи, так і для економіки в цілому.

Що ж стосується ролі держави в механізмі управління ліквідністю банківської системи в період економічного піднесення, то дії владних інституцій повинні бути спрямовані на створення умов для ефективного розміщення надлишкових ліквідних коштів, а зокрема: створення позитивного інвестиційного клімату (зниження податкового навантаження на підприємства, що підвищить їх кредитоспроможність; пришвидшення оформлення проектно-кошторисної документації для інвестиційних проектів); запровадження різного роду стимулів для тих банків які кредитують реальний сектор економіки (зниження ставки податку; переведення державних структур на розрахунково-касове обслуговування; реклама банку представниками уряду як одного із найбільших кредиторів національного виробника); надання державних гарантій за банківськими кредитами підприємствам малого і середнього бізнесу.

Таким чином роль держави у механізмі управління ліквідністю банківської системи полягає у застосуванні адміністративних заходів в період кризових явищ та створення умов для ефективного використання ліквідних коштів банківських установ, адже саме створення умов для кредитування реального сектору економіки сприяє економічному зростанню країни.

Юрій РУДЕНКО

ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРІОРИТЕТНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Економіка України, подолавши найбільш глибоку і затяжну кризу у порівнянні із більшістю європейських країн, вступила в період посттрансформаційного розвитку, коли стало необхідно вирішувати нагальні проблеми економічного зростання, забезпечуючи належну якість функціонування безпосередньо ринкових інститутів.

Крім того, при обґрунтуванні сучасної економічної політики слід належним чином оцінювати і адекватно враховувати суттєві зміни, що відбуваються у світовій економіці, особливо, в її глобалізованому фінансовому секторі. У цьому контексті як стратегічні пріоритети розвитку національного фінансового ринку визначено:

- сек'юритизацію національної економіки, підвищення рівня капіталізації та ефективності фінансового ринку;
- стимулювання динамізації вітчизняних та іноземних інвестицій, забезпечення їх транспарентності та захисту;
- розвиток системи інструментів фінансового ринку в сучасному інформсередовищі;
- створення адаптивної до міжнародних принципів і норм інституційно-регуляторної фондової інфраструктури;
- інтелектуалізація професійної діяльності учасників фінансового ринку та підвищення рівня корпоративної культури;

По-перше, принципове значення має забезпечення реальної інвестиційної мотивації всіх учасників національного фондового ринку – емітентів, інвесторів, професійних учасників. У цьому контексті важливо, на наш погляд, з одного боку, постійно збільшувати обсяги капіталу, що спрямовуються через фондовий ринок у економічний розвиток на основі розвитку фондових